

Lájkem

k porozumění

MET20

Zkoušením k porozumění

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

METODICKÝ MATERIÁL: Zkoušením k porozumění

O ČEM METODA JE

Dítě se sluchovým postižením potřebuje přístup k informacím více cestami, aby mělo možnost látky správně porozumět. Obsah učiva je tedy vhodné vizualizovat a volit častěji zážitkové učení. Dodržování komunikačních pravidel je další podmínkou k tomu, aby k dítěti informace doputovaly. Teprve pokud byly výše zmíněné předpoklady splněny, je možno přistoupit k ověření, do jaké míry si dítě danou látku osvojilo. Tato metodika vám odhalí jistá specifika zkoušení dětí se sluchovým postižením.

PŘÍLOHY

[MET20_P_01_Krátký text a minislovníček k seznámení se s tématem](#)

K této metodice si můžete pustit i animaci 14 Zkoušením k porozumění a animaci 15 Co dokážu.

1url.cz/pzgAp

Animace

POROZUMĚNÍ VYUČOVANÉ LÁTKY

Každý pedagog si vždy ověřuje, zda žáci jeho výkladu správně rozumí. Děje se tak obvykle ústním zkoušením nebo písemnými testy, které probíhají s jistým časovým odstupem od probírání dané látky. Ideálním způsobem, jak včasně podchytit případné nedostatky v chápání tématu, je průběžné ověřování toho, jak se žáci v problematice orientují.

Při výuce je vhodné zamyslet se nad těmito otázkami:

Rozumí dítě se sluchovým postižením pojmům a odborným termínům s tématem spojeným?

Mělo dostatek příležitostí tématu porozumět a zkusit ho využít v praxi?

CO BĚHEM VÝUKY OVĚŘOVAT?

- porozumění a používání slovní zásoby spojené s probíraným tématem
- porozumění tématu a samostatné využití nabytých znalostí
- zda je zvolená metoda a forma výuky vyhovující a dítě tématu rozumí

NA CO SE PŘI VÝUCE ZAMĚŘIT

SLOVNÍ ZÁSoba

U dítěte se sluchovým postižením je velmi důležité, aby mu nechyběla slovní zásoba s tématem spojená. Podpořit ho můžeme několika způsoby:

- Seznámit dítě s potřebnou slovní zásobou před vyučováním (například pomocí krátkého textu, minislovníčku, atd.).
- Během vyučování nové termíny vypisovat na tabuli a vysvětlovat jejich význam.
- Společně s dítětem vést malý slovníček nových pojmů, vysvětlit si je a význam si zapsat.
- Vytvořit si vlastní učební materiály a ty si vyvěsit ve třídě (na flipchartový či bylicí papír děti například namalují typy pohoří a terminologii s tím spojenou).
- Podpořit porozumění slovní zásobě pomocí hry (další tipy naleznete v [MET21 Český jazyk a dítě se sluchovým postižením](#) a [MET28 Jak na idiomy aneb co jsou psí kusy](#)).

Inspirací pro Vás může být připravený slovník a krátký text k tématu „Zvířata v zimě“ [MET20_P_01_Krátký text a minislovníček k seznámení se s tématem](#).

POROZUMĚNÍ

Porozumění danému tématu je umění jej nejenom zopakovat, ale také se v něm orientovat a umět ho správně využít. Pojdme si udělat přehled přístupů, kterými můžeme porozumění dosáhnout:

- Jednou z možností je nechat dítě zpracovat téma samostatně a přednést je spolužákům jako referát. Můžete téma rozdělit na menší celky a nechat děti prezentovat postupně. Možnost formulovat novou látku svými slovy dětem pomůže se v tématu zorientovat a Vy si zároveň ověříte, že mu dobře rozumí.
- Některá témata přímo vybízejí k výtvarnému zpracování.
- Skvělým způsobem, jak dítě lépe porozumí učivu, je také společná práce na tématu, kdy dítě necháme přímo se na něm podílet a zvýšíme tak jeho aktivní zájem – například formou drobných úkolů, samostatným dohledáváním informací, přípravou podkladů apod. Nechte děti tvořit vlastní asociace a propojení s příbuznými tématy. Motivujte děti k otevřené diskuzi a dejte jim najevo, že jste otevření jejich otázkám a podnětům.

METODY A FORMY VÝUKY

Vyzkoušejte různé způsoby výuky, kterými zpestříte svůj výklad:

- VIZUALIZACE (tipy na vizualizaci najdete téměř ve všech metodikách, více například v [MET12 Ticho učí](#), [MET15 Drobky](#), [MET6 S pohybem k porozumění](#) a [MET23 Člověk a jeho svět a dítě se sluchovým postižením](#))
- ČINNOSTNÍ UČENÍ A ZÁŽITKOVÁ PEDAGOGIKA (tipy na dramatizace najdete v [MET01 Řeč neřeš](#), [MET05 Učíme se s příběhem](#), [MET13 Učíme se s příběhem II](#))
- KRITICKÉ MYŠLENÍ (tipy najdete mimo jiné v metodikách [MET03 Vidím, jak myslím](#), [MET04 Diskuze bez krize](#), [MET06 Myslím tvořivě](#) a [MET09 Příběhem k podstatě](#))
- SAMOSTATNÁ A SKUPINOVÁ PRÁCE
- Nezapomeňte na REFLEXI, ta vám vždy pomůže ukázat, zda děti látce porozuměly.

ZKOUŠENÍ A DÍTĚ SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

Tolik, kolik je dětí se sluchovým postižením v inkluzivním vzdělávání, je vhodných přístupů k jejich zkoušení. Kromě osobnosti dítěte, která je u každého dítěte jiná, hraje roli úroveň kompenzace sluchové vady, prostředí, ze kterého dítě pochází, míra rehabilitace, ale také akustické podmínky aktuálního prostředí, ve kterém se dítě nachází a je zkoušeno. Proto při pročitání jednotlivých přístupů vždy zvažujte, zda je, nebo není relevantní pro vás a dítě se sluchovým postižením ve vaší třídě.

OBECNÉ DOPORUČENÍ

Rychlé otázky do plenéru třídy s nutností okamžité odpovědi nejsou vhodné, protože způsob, jakým dítě se sluchovým postižením otázku (sluchový podnět) zpracovává, je komplikovanější a trvá déle než u dětí slyšících, a jejich výchozí podmínky tedy nejsou srovnatelné.

Dítě se sluchovým postižením, pokud otázku zachytí, nejprve přemýšlí, zda porozumělo správně. Poté promýšlí vhodnou odpověď a následně její formulaci. Bez ohledu na intelekt dítěte tedy s nejvyšší pravděpodobností nestihne zareagovat tak rychle jako jeho spolužáci a bude zbytečně zažívat zklamání a frustraci.

Jak využívat rychlé otázky do plenéru, a přitom eliminovat výše zmíněné riziko? Vizualizujte. Otázky mějte připravené na lístečcích nebo je pište dětem na tabuli.

ÚSTNÍ ZKOUŠENÍ

Pokud preferujete ústní zkoušení dětí u tabule, všimněte si, jak na něj dítě se sluchovým postižením reaguje. U některých dětí to nepředstavuje žádný problém, pro jiné to může být velmi daleko za hranicemi jejich komfortní zóny. Velkou roli zde hraje míra kompenzace a kvalita řečového projevu dítěte. Když už se pro tuto formu rozhodnete, myslíte na to, abyste pokládal/a jasné a stručné otázky. Pokud dítě hned neodpoví, počkejte, případně otázku stejnými slovy zopakujte. Počkejte. Zamyslete se nad tím, zda máte ve třídě vhodné akustické podmínky (hluk, ozvěna), případně zda si dítě nepomáhá odezíráním, které z nějakého důvodu nebylo možné (otočil/a jste hlavu, je šero, sedíte se sluncem v zádech, ústa vám zakrývá šátek).

Pokud zjistíte, že tato forma zkoušení není vhodná, umožněte dítěti jinou formu. Ovšem není od věci čas od času vyzkoušet, zda už dítě pro ústní zkoušení „neuzrálo“.

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Dítě se sluchovým postižením by nemělo být zkoušeno ze sólového zpěvu, ostatně od této formy zkoušení se již na většině škol upouští u všech dětí. Pokud ale samo chce, pak není čeho se obávat. Alternativou zpěvu může být hra na rytmický nástroj či jiný hudební nástroj, pokud se na něj dítě učí, případně zpěv větší skupinky žáků společně – ideálně však dva, dítě se sluchovým postižením na to není samo a zároveň se opravdu aktivně účastní.

TĚLESNÁ VÝCHOVA

Při hodnocení provedení cviků, běhu atd. uvažte také míru vlivu kompenzační pomůcky na výkon dítěte. Stává se, že se dítě se sluchovým postižením obává zničení či ztráty sluchadla, řečového procesoru atd., a proto záměrně běhá poněkud toporně, kotouly dělá neohrabaně apod. Promluvte si s dítětem v soukromí o možnostech, které by mu pomohly obavy potlačit (čelenka, upevňovací šňůrky, čepice...).

Tělocvična je také poslechově velmi náročné prostředí, zvuk se třísťí, vzniká hodně hluku. Buďte si jistí tím, že dítě opravdu rozumí instrukcím. Pokuste se instrukce k hrám a úkolům maximálně vizualizovat. Nejlepší je dětem vždy předvést, co mají dělat. (Např. pokud jste dětem vytvořili opičí dráhu, sami jí proběhněte, popřípadě někoho pověřte.)

Další tipy naleznete v [MET29 Tělocvik a dítě se sluchovým postižením](#).

PÍSEMNÉ ZKOUŠENÍ

Diktovat, či nediktovat, to je, oč tu běží..!

Velkou otázkou je diktát – zvládne ho dítě se sluchovým postižením? Doporučujeme vám to u kompenzovaného dítěte zkusit. Dodržujte však všechna komunikační pravidla – tedy nechodte po třídě, ideálně stůjte nad lavicí dítěte se sluchovým postižením a sledujte, zda píše, co diktujete. Dejte pozor, abyste si nezakrýval/a ústa knihou či listem papíru, ze kterého diktujete. Můžete využít také bezdrátovou technologii, kdy si připnete na oblečení vysílač s mikrofonem a váš hlas po zapojení půjde přímo do kompenzační pomůcky dítěte. Hovořte jasně a v krátkých větách. Děti by se současně neměly bát zeptat, pokud vám nebudou rozumět nebo přeslechnou, co jste říkal/a. Teprve když vyzkoušíte všechna zmíněná doporučení a zjistíte, že toto není vhodný způsob testování dítěte se sluchovým postižením, přistupte k alternativě – doplňovačce. Alternativou je i tzv. tichý diktát, který je součástí metodiky [MET12 Ticho učí](#).

TEST

Ověřování toho, jak se děti v tématu orientují, pomocí písemného testu představuje vyrovnané startovní podmínky pro všechny. Děti by se neměly bát zeptat v případě, že neporozumí písemnému zadání. Můžete také písemné zadání vizualizovat, popřípadě uvést příklad, jak s cvičením v testu pracovat.

Je dobré si i uvědomit, že psaný jazyk je přece jen jiný a komplexnější než ten mluvený a dítěti se sluchovým postižením se může stát, že spíše neporozumí zadání, než že by neznalo odpověď.

Se vším popsaným lze jedině souhlasit. Nejvíc zaznamenávám právě nervozitu u dítěte se sluchovým postižením, když mu polořím otázku do pleněru třídy. Je pro mě skvělé, že jsem si po přečtení metodiky 20 mohla znovu uvědomit, připomenout si, abych to nedělala.

*Renáta Tkaczyková, ZŠ Jára Cimrmana
Lysolaje*

Přílohy

PŘÍLOHA 01 Zkouška k porozumění

METODICKÝ MATERIÁL: Zkoušením k porozumění
Příloha: MET20_P_01_Krátký text a minislovníček k seznámení se s tématem

Zvířata v zímě

V zímě se přiroda učí být odolnější a odolnější pod sněhem. Některá zvířata si ukládají na podzim potravu do skrytých míst. Jiná se v zímě uchovávají v hibernaci. Některá se přizpůsobují zimě jinými způsoby, jako je změna barvy srsti. A některá se uchovávají v zimě v zimě, jako je tomu u některých druhů ptáctva a některých druhů plazů.

<p>Zasoba moudrá zvířata, která si zvládnou do skrytých míst potravu</p> 	<p>Stopy otisk tlapky ve sněhu nebo bábě</p>
<p>Zimní spánek (hibernace) období, kdy zvířata přestávají jíst a pít, aby se uchovávaly v zimě</p> 	<p>Vykrmit se zvířata se připravují na zimu tím, že jíst více potravy, aby získala energii</p>
<p>Přizpůsobení (adaptace) zvířata se uchovávala v zimě tím, že mění barvu srsti, aby se ukryla před predátory</p> 	<p>Aktivní zvířata se pohybují a hledají potravu</p>

MET20_P_01_Krátký text
 a minislovníček k seznámení se s tématem